

Förslag till riktlinjer för socialförvaltningens EU-policyarbete

Stockholms stads EU-policy

Den 12 december 2016 antog Stockholms stads kommunfullmäktige en ny EU-policy (Dnr 171-1890/2015), som klargör stadens övergripande inställning till det europeiska samarbetet. Staden har en positiv inställning till EU-samarbetet där nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta aktivt med EU-frågor för att ta till vara stadens och stockholmarnas intressen. EU-policyarbetet ska bidra till att staden når målen i Vision 2040 – Ett Stockholm för alla.

De principer som slagits fast i EU-policyn ska vägleda stadens nämnder och bolagsstyrelser i allt påverkansarbete på EU-nivå och vid utarbetande av stadens inställning i enskilda EU-ärenden. Kommunstyrelsen beslutar om stadens uppfattning i stadsövergripande EU-frågor och ansvarar för att samordna stadens internationella arbete. Nämnder och bolagsstyrelser beslutar om stadens position i verksamhetsspecifika EU-ärenden. Allt påverkansarbete gentemot EU ska ske i nära samarbete med kommunstyrelsen, samt vid behov i nära samarbete med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB.

Vägledande principer för stadens EU-policyarbete

Följande principer ska vägleda stadens EU-policyarbete:

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt. Stadens position är att EU:s insatser ska vägledas av den så kallade subsidiaritetsprincipen och att EU:s insatser bör fokusera på de områden där unionspolitik har ett mycket tydligt mervärde jämfört med kommunala eller nationella beslut.
2. Staden ska verka för ett EU som är socialt, ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt hållbart. För att bidra till detta ska staden driva följande positioner:
  - EU bör prioritera jobbskapande satsningar

- EU bör ha en hög ambitionsnivå inom miljö- och klimatpolitiken
  - EU bör genomgående beakta storstädernas potential att driva hållbar utveckling
  - EU bör arbeta för en välfungerande inre marknad
  - EU bör främja jämställdhet, mänskliga rättigheter och motverka alla former av diskriminering
3. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd. För detta krävs konsekvensbedömningar och samråd som tydligt belyser hur storstäder inom EU påverkas av olika förslag. Stadens position är att EU endast bör lagstifta när det är absolut nödvändigt och att frivilliga initiativ alltid bör föredras framför nya EU-lagar.

Socialnämndens förslag till riktlinje i förvaltningens EU-policyarbete

För att precisera Stockholms stads EU-policy har stadsledningskontoret uppdragit berörda nämnder och bolagsstyrelser att anta egna riktlinjer för sitt EU-policyarbete. Riktlinjerna ska utgå från respektive nämnds verksamhetsspecifika förutsättningar och kan skrivas utifrån följande tre rubriker:

- EU:s inflytande på nämndens/bolagsstyrelsens verksamhetsområde
- Vägledande principer för nämndens/bolagsstyrelsens EU-policyarbete
- Nämndens/bolagsstyrelsens strategi för att få genomslag i EU-policyarbetet

Socialnämndens riktlinjer ska vägleda förvaltningens EU-arbete utan att styra på detaljnivå, ersätta framtida remissvar eller kräva regelbunden uppdatering. Riktlinjen har tagits fram i samråd med arbetsmarknadsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och äldreförvaltningen då dessa förvaltningar, utifrån gemensamma beröringspunkter, har anledning och möjlighet att samverka i EU-policyarbete.

EU:s inflytande på förvaltningens verksamhetsområde

EU har liten formell makt inom det sociala området och det finns få lagstiftade eller tvingande regler som medlemsländerna måste följa. Socialpolitiken är därmed till stor del ett nationellt ansvar. Däremot

kan EU, direkt eller indirekt påverka socialpolitiken genom annan lagstiftning eller andra instrument.

Ett område där EU har direkt rättslig påverkan på förvaltningens verksamhetsområde är asyl - och flyktingpolitiken. EU-länderna antog 2013 minimiregler för ett gemensamt asylsystem som utgörs av direktiv och förordningar. Här ingår bland annat Dublinförordningen och Mottagardirektivet som fastställer miniminormer för mottagandet av asylsökande i medlemsstaterna samt regler för bosättning, skolgång, arbete och sjukvård. På grund av de stora flyktingströmmarna är EU:s gemensamma asylsystem under omförhandling.¹ Resultatet i förhandlingarna får direkt inverkan på Sveriges flyktingpolitik.

Förvaltningen påverkas också indirekt av EU-medborgares rätt till fri rörlighet inom EU och därmed rätt till samma sociala förmåner som ett värdlands medborgare. Stadens arbete med utsatta EU-medborgare är direkt kopplat till rätten till fri rörlighet inom EU.

Det viktigaste instrumentet för att uppmuntra utveckling och få mer direkt genomslag inom medlemsländernas välfärdspolitik är EU:s sammanhållningspolitik. Den utgör nästan en tredjedel av EU:s totala budget och är en investeringsram för att uppnå EU:s överenskomna tillväxtmål. Sammanhållningspolitiken genomförs via tre fonder varav Europeiska Socialfonden är en. Socialfondens syfte är att stärka medlemsländernas ekonomi och sociala sammanhållning. Fonden ska också bidra till att minska skillnaderna i välbefinnande och levnadsstandard mellan länderna samt höja medborgarnas livskvalitet.² Fonderna riktar sig tydligt mot socialnämndens ansvarsområden och speglar de prioriteringar och utpekade fokusområden som kommissionen lagt fram som strategi för unionen.

Kommissionen har vid flera tillfällen betonat vikten av att föra upp socialpolitiska frågor på EU-nivå. Under våren 2017 presenterade kommissionen ett diskussionsunderlag om EU:s sociala dimension och en rekommendation om en så kallad social pelare (*European Pillar of Social Rights*)³. Den sociala pelaren är tänkt att skapa en process mot bättre arbets- och livsvillkor i Europa. Tjugo

---

¹ <https://www.europaortalen.se/tema/asyl-och-migration>

² <http://www.esf.se/sv/Vara-fonder/Socialfonden1/>

³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sv&catId=89&newsId=2786&furtherNews=yes>

nyckelfaktorer har identifierats i syfte att bidra till en väl fungerande arbetsmarknad och ett tryggt välfärdssystem. Den sociala pelaren har beröringspunkter med stadens vision *Ett Stockholm för alla* eftersom den fokuserar på lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt social trygghet och inkludering. Även om staden de facto redan uppfyller kraven i den sociala pelaren, utgör den tillsammans med diskussionsunderlaget om EU:s sociala dimension, en tydlig orientering mot ett mer socialt inriktat EU.

Vägledande principer för förvaltningens EU-policyarbete

Socialnämnden arbetar, i enlighet med kommunfullmäktiges EU-policy och i samverkan med framförallt arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden, aktivt med EU-frågor för att tillvarata stadens och stockholmarnas intressen. Nämndens EU-arbete tar sin utgångspunkt i de principer som slås fast i EU-policyn, nämligen att:

1. verka för att beslut fattas så nära medborgarna som möjligt
2. verka för ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt hållbart EU
3. verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd

Det ligger i förvaltningens intresse att bevaka och försvara att socialpolitiken fortsatt är ett kommunalt och nationellt ansvar. Den så kallade subsidiaritetsprincipen ska därför vara vägledande för socialnämndens EU-policyarbete, både i samband med enskilda sakfrågor, och de pågående diskussionerna om EU:s framtid och EU:s sociala dimension. Allmännyttiga tjänster ska organiseras nära användarnas behov. I Stockholm vet stockholmarna själva bäst hur deras stad ska organiseras vilket innebär att EU ska vidta åtgärder endast när medlemsstaterna inte själva kan nå överenskomna mål.

Socialnämndens fokus i förhållande till EU ska utgå från de delar i socialpolitiken som berör lokal och regional nivå. Det handlar om frågor som rör särskilda målgrupper, till exempel utsatta EU-medborgare, asylsökande, personer utan uppehållstillstånd och nyanlända som helt eller delvis omfattas av kommunens insatser.

Vision 2040 – Ett Stockholm för alla, är stadens verktyg att bidra till ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt hållbart Stockholm. Att delta i utvecklingen av ett socialt hållbart EU bygger på samma princip om att utjämna skillnader som fastställts i stadens kommission för social hållbarhet. Vikten av europeiska

satsningar på ett socialt hållbart EU har blivit särskilt tydlig under senare år i och med att utsatta EU-medborgare ofta söker sig från östra till västra EU, bland annat för att tigga. Detta tillsammans med det ökade antalet människor på flykt har påverkat både socialförvaltningens och socialtjänstens arbete med att erbjuda bosättning, samhällsinformation och socialt stöd.

EU har historiskt bidragit till att främja jämställdhet och motverka olika former av diskriminering i medlemsländerna. Trots detta finns fortfarande mycket kvar att göra. Även här bidrar målen i stadens hållbarhetskommision om att säkra människors lika rättigheter oavsett kön, funktionsförmåga, etnisk bakgrund eller sexuell läggning. Samtidigt som det är viktigt att socialpolitiken fortsätter att vara ett nationellt och lokalt ansvar, välkomnar socialnämnden europeiskt samarbete och kostnadseffektiva EU-satsningar i enlighet med subsidiaritetsprincipen som syftar till ökad tillväxt, sysselsättning och integration i staden och i Europa. Till exempel är det angeläget att EU:s regelverk om offentlig upphandling ger staden stora möjligheter att ställa krav på sociala hänsyn.

Enligt EU:s regionkommitté genomförs nära 70 procent av EU:s lagstiftning på lokal och regional nivå vilket innebär att svenska städer påverkas mycket av EU-initiativ. Socialnämnden ska verka för att EU:s beslut är väl avvägda och väl underbyggda genom att besvara förfrågningar, remisser med mera om relevanta EU-initiativ när tillfälle ges. Förutom samverkan med stadsledningskontoret är samarbete med arbetsmarknads-, utbildnings- och äldreförvaltningen centralt eftersom förvaltningarna många gånger berörs av gemensamma frågor.

Strategi för att få genomslag i EU-policyarbetet

Socialförvaltningens EU-policyarbete ska genomföras utifrån de vägledande principerna och fokusera på frågor inom EU som rör välfärd och sociala frågor. Genomslag och påverkan i EU-policyarbetet bygger på samverkan, bevakning samt representation och deltagande i relevanta forum.

Arbetet ska ske i samråd med stadsledningskontorets internationella enhet och i samverkan med arbetsmarknads-, utbildnings- och äldreförvaltningen. Till exempel är det viktigt att samråda om hur och när staden ska delta i konferenser eller själva anordna aktiviteter kopplat till EU-policyarbetet. Andra viktiga

samverkansparter är Stockholmsregionens Europaförening⁴ som representerar och driver stadens intressen i Bryssel, SKL som har en viktig roll i att säkerställa att stadens ståndpunkter återspeglas i EU-politiken samt Eurocities.

För att kunna påverka utformningen av EU-beslut är staden, tillsammans med 130 av Europas största städer, medlem i Eurocities. Förutom att erbjuda kunskap om EU till medlemsstäderna bidrar Eurocities till kunskapsutbyte mellan städer samt bedriver påverkansarbete gentemot EU för medlemsstädernas räkning. Socialförvaltningen bevakar och belyser sociala frågor genom att två gånger per år delta i Eurocities sociala forum (Social Affairs Forum). Förutom att bidra med kunskap i kartläggningar och undersökningar ingår förvaltningen i några av forumets arbetsgrupper där fokus är på kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

För tillfället ingår förvaltningen i arbetsgruppen för migration och integration och i arbetsgruppen för hemlöshet. Förvaltningen har även tillfrågats att överta en plats i en tillfällig arbetsgrupp med fokus på irreguljära migranter (så kallade papperslösa) som just nu innehas av arbetsmarknadsförvaltningen samt följer och bevakar en eventuell uppstart av en arbetsgrupp för drogprevention. Deltagandet i arbetsgruppen för romsk inkludering ses i nuläget över i samråd med stadsledningskontoret. Eftersom arbetsgruppen behandlar både frågor som rör minoritetsromer och EU-medborgare med romsk tillhörighet som rör sig mellan länder i Europa berörs både stadsledningskontoret, socialförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen. Vilken eller vilka av förvaltningarna som ska representera staden i arbetsgruppen ska beslutas om under 2018. Stadens deltagande i Eurocities samordnas av stadsledningskontorets internationella enhet medan deltagandet i Social Affairs Forum samordnas av arbetsmarknadsförvaltningen.

Socialförvaltningen ska särskilt bevaka de områden inom EU som rör förvaltningens arbetsområde. Förutom att bevaka den finansiella fördelningen av EU:s budget och eventuella lagförslag innebär detta bland annat att följa utvecklingen kring förslaget om en social pelare inom EU i förhållande till subsidiaritetsprincipen, och diskussionerna om EU:s sociala dimension. Dessutom ska förvaltningen följa inriktningen för socialfondens investeringar.

---

⁴ Stockholmsregionens Europaförening samlar staden, Stockholms Läns Landsting, Kommunförbundet Stockholms län och andra intressenter i Stockholm-Mälarenregionen

En förutsättning i socialförvaltningens EU-policyarbete är ökad kunskap om hur förvaltningens arbetsområde påverkas av och kan utvecklas genom EU. Det finns behov av att stärka och sprida kunskap så att flera funktioner inom förvaltningen till exempel har kännedom om tillgång till kunskap och erfarenhetsutbyte och även möjlighet till verksamhetsutveckling genom EU:s fondmedel.

Bilagor

Stockholms stads EU-policy:

<http://intranat.stockholm.se/Global/policy/eu-policy->